

ПОСТАНАК ИМЕНА „ЉУБОСТИЊА“

За манастире се највише интересују историчари. Њихово је да установе ко је и када подигао манастир и шта се у њему налази од историјске и уметничке вредности. Мало се упуштају у етимолошко разјашњење самога назива. Али за пуније и одређеније схватање историје манастира веома је значајно ово објашњење, јер се често у имену крију мотиви за подизање дотичног манастира.

Име „Љубостиња“ није дато ни по личности, ни по реци или планини. Како је то случај код већине наших манастира (Савина, Студеница, Острог), него по изузетном доживљају о коме пише Севастијан Путник у брошури „Манастир Љубостиња“. Поред историјских момената он се дотиче и имена манастира о коме се сачувало следеће предање. На месту где данас лежи Љубостиња налазила се црквица св. Стефана. На дан црквене славе, 2. августа (пренос моштију св. архијакона Стефана) из Крушевца је дошао на сабор и кнез Лазар. Ту је био и Југ Богдан са синовима и ћерком Милицом, јер су се на околним брдима налазили његови виногради. (То се брдо и данас зове Богданово брдо, а село на њему — Богдање). Тада је дошло до познанства између кнеза и лепе Милице, које је довело до њиховог брака. Живећи срећно у браку, кнегиња Милица се често сећала свог првог сусрета са кнезом Лазаром код црквице св. Стефана. Сваке године је долазила на сабор и цркви доносила богате поклоне. Но то је није задовољавало. Желела је да учини нешто веће у знак љубави која се на овом месту родила између ње и кнеза. Одлучила је да подигне задужбину. И на месту мале црквице подигла је дивну цркву, посвећену Успењу Пресвете Богородице. Ту је основала и први српски женски манастир и назвала га „љубвестан, љубвестин, управо Љубостиња“ (Чачак 1921, 10—12).

Из овога излази да је име Љубостиња уствари сложеница из љубо + стиња. Прва компонента „љубо“ долази од старословен-

два слова, а у значењу љубав (αγάπη, агпг) Имамо је у многим сложеницама (љубољуб-
жине, љубољадзине, љубољалчанне, љубољача-
лине, љубопочитанине, љуботвљесине, љубославине,
љубочьстине итд.

Теже је разрешити другу компоненту „стиња“ која би требало да значи дом, стан. У овом облику и значењу у старословенском је нема. Зато се мора поћи од грчке речи η σπηυή, која је, примивши грађанство старословенског језика, добила облик **скиниИ**, **скинниа**, а значи колиба стан. Како се у овој речи група СК испред И јавља као група СЦ, која у старословенским споменицима прелази у СТ, добијамо **сциниИ** одн. **сциниИа**. Затим је И редуцирано испред **дало** који је у слабом положају. Испао, те је остао облик **стиниа** (<стинь иа) Спојене обе ове речи дају име манастира **љубостиниа** одн. Љубостиња.

Овај назив одговара предању које је забележио Путник, тј. да су мотиви за подизање манастира потекли из сећања на рађање љубави између кнеза Лазара и кнегиње Милице приликом њиховог првог сусрета.

Но ако се осврнемо на историјске чињенице, проблем добија друкчије решење. У својој студији о манастиру Љубостињи, др Миодраг Пурковић тврди да је она подигнута између 1389. и 1405. године, одн. између Косовске битке и смрти кнегиње Милице. Одређујући прецизније датум, он каже: „Највероватније је да је Љубостиња почета већ 1390. године као вечити спомен тужног сећања уцвелене косовске удовице.“ (Гласник Српског научног друштва, Скопље 1940, књ. 21, 167). Дакле, читаво раније тумачење добија потпуни обрт. Манастир ниче после косовске погибије, када су туга и бол испуњавали срце и душу и потисли сећање на некадашње срећне дане. Зато кнегиња Милица тражи утеху у молитви и самоћи. А ту су и остале удовице српске властеле. Оне су око Милице и са њом заједно оплакују своје мужеве, рођаке и све српске јунаке. И у тој дубокој потиштености, Милица одлучује да подигне ма-

настир као вечити спомен истинског оплакивања државе, кнеза, великаша и српске војске.

Ако прихватимо ову тезу, онда се мења етимолошко објашњење имена „Љубостиња“. У том случају прва компонента био би

старасловенски прилог **ЛЮВО**, са значењем потпуно, истинско. А друга се изводи од грчког глагола **στείνω** — жалити, оплакивати. Према томе име Љубостиња значило би „истинско оплакивање“, тј. манастир би својим именом потсећао на истинско оплакивање косовске трагедије.

Сем ова два тумачења, дошло би у обзир и треће. Наиме, у народним песмама се жена, супруга назива „љуба“. „Чија с'љуба. чија ли си сеја?) Ја сам љуба Јове Поповића“, — „Младога ме мајка оженила) Вјерне

сам се љубе наљубио“ (Вук, Српски рјечник, Београд 1898, 349). Тим именом звале су се и жене косовских великаша. И то је утицало да новоподигнути манастир добије име Љубостиња. У том случају први део ове сложенице долазио би од именице љу

ба, а други од **скинија**, како смо напред навели. Тако би ово име значило „дом љуба“, управо дом жена косовских јунака јер су оне наставиле да живе у њему као монахиње.

Од три изнета тумачења мислимо да је најтачније друго, наиме да „Љубостиња“ значи „истинско оплакивање“, с обзиром на осећање дубоког бола њене криторке после Косовске трагедије.

Др Живота, Михаиловић

GENESE DU NOM »LJUBOSTINJA«

Le nom de »Ljubostinja«, n'a pas été donné d'après un personnage, et ne représente guère le nom d'une rivière ou d'une montagne, comme cela est la cas pour la majorité de nos monastères (Savina, Studenica, Ostrog), mais par suite d'événements extraordinaires qui sont liés à l'histoire du monastère Ljubostinja, qui a été fondé par la princesse Milica (environ en 1390).

De cela, il en ressort que le nom Ljubostinja est un mot composé de »ljubo — stinja«; sa première composante »ljubo vient

du mot de la langue slovène ancienne **любовь**, avec la suspension des deux dernières lettres, et avec la signification, amour (**αγάπη, amor**). Il est plus difficile d'expliquer la seconde composante »stinja«, qui devrait être logis, maison. Sous cette forme et signification, il n'y a pas de mot correspondant dans la langue slovène ancienne. C'est pourquoi, l'on doit supposer que c'est un mot grec, qui ayant été adopté par l'ancienne langue slovène, a reçu la forme **скинии скинию** et signifie chaumière, maison. Comme dans ce mot du groupe SK devant I, se présente comme le groupe SZ, qui sur les vieux monuments de l'ancien slovène se transforme en ST, nous joignant ces deux mots on a le nom du monastère **ЉУБОСТИНЮ** relativement Ljubostinja, (maison de l'amour) la tradition dit que c'est

ici que le prince Lazare et la princesse Milica se sont aimés.

La seconde possibilité serait, que la première composante de ce mot **лгобо** soit un apport de l'ancien slovène avec la signification, entièrement, véritablement et que le second

mot vient du verbe grec **στείνω** se lamenter. Dans ce cas, le nom Ljubostinja signifierait »sincère lamentation«, c'est à dire que le monastère par son nom rappellerait les lamentations sincères après la tragédie de Kosovo. D'après la tradition, c'est ici que la princesse Milica, ensemble avec toutes les veuves des héros morts sont venues pour entrer dans le ordres.

La troisième possibilité est: que la première partie de ce mot composé vient du nom »Ljuba« (ce qui veut dire, femme, épouse), et

le seconde de **скинија** ainsi les deux mots réunis signifieraient »maison de l'amour«, tout juste logis des épouses des héros de Kosovo, car elles ont continuées à y vivre comme religieuses.

Des trois interprétations données, il parait que c'est la seconde qui soit la plus exacte, c'est à dire que »Ljubostinje« qui veut dire » sincères lamentations«, tenant compte des sentiments de douleur profonde de sa fondatrice après la tragédie de Kosovo.

Pr Zivota Mihailović